ዲሞክራሲያ

የኢትዮጵያ ሕዝባዊ አብዮታዊ ፓርቲ ልሳን

ጥቅምት 1977 ዓ.ም.

ዲሞክራሲያ ቅጽ 10፣ ልዩ እትም

የኢህአፓ—የሠራው ህዝብም ቅርስ የሆነው ተመክሮ ትግሉን ይበልጥ ያጠናክራል::

"እጆች አመድ አፋሽ"ሆነው ባለቤትነቱ ሳይታወቅለት ቢቆይም ለዘመናት መሳፍንትና ሌሎችም የገዥው መደብ አባላት ሲመፃደቁበትና አወዳሾቻቸውም እያውገረገሩ ሲቆነጻጽሩት የነበረውን የኢትዮጵያ ታሪክ የሠራው ያለጥርጥር የኢትዮጵያ ሠፊ ህዝብ ነው:: በርግጥ በተለያዩ ጊዜያት ህዝቡ ችግሮቹንና ብሶቶቹን ለመወጣት የሚያደርጋቸውን ጥረቶች የተረዱ መሪዎች ከራሳቸው እምነትና አመለካከት ጋር በማያያዝና በማጣመር ህዝቡን ሊያሰባስቡ በሚችሉ ጉዳዮች ላይ ተመስርተው የአስተባባሪነትና የመሪነት ሚና ሊጫወቱ ችለዋል:: ሆኖም ግን እውነተኛው ታሪክ እንደሚያስተምረን በማንኛውም ወቅት የተወሰዱት ጉልህ ታሪካዊ እርምጃዎች ወይም በዝግመት እየተካበተ የሚመጣውን ታሪካዊ ለውጥና እድገት የሠሩትና ያመጡት ለነዚህም አስፈላጊ መስዋዕትነት የከፈሉት በማንኛውም ሀገር ሕዝቦች እራሳቸው ናቸው:: ኢህአፓ የተፈጠረው በአጠቃላይ በጣም ኋላቀር በሆነችው፣ መሃይምነትና ድንቁርና በተንሰራፋባት፣ የተማረው ክፍል አነስተኛ በሆነባት፣ ሳይንስና ቴክኖሎጂ ዓዔ በሚሉባት፣ የኢኮኖሚ መቆርቆዝ መለያዋ በሆነባት ኢትዮጵያ ውስጥ ነበር:: ኢህአፓ የተመሰረተው የአርሺ መሬቶች አነስተኛ በሆኑ ፊውዳሎች ተይዘው አብዛኛው አርሶአደር በጪሰኝነት እየተበዘበዘ በሚኖርባት፣ ኢንዱስትሪ ባልተስፋፋባት፣ የኢኮኖሚዋ ዋልታ የሆነው የእርሻው ዘርፍ እንቧን የተንፏቀቀ በሚጓዝባት፣ ቁራጭ ፈላጭ ንጉሣዊ አገዛዝ በሰፈነባት፣ ሰብአዊ መብቶችና ዲሞክራሲያዊ መብቶች በማይታወቁባት ኢትዮጵያ ውስጥ ነበር:: በዚች ህዝቡ ተረግጦ በሚገዛባት፣ የብሔር ጭቆና በናጠጠባት፣ የፖለቲካ ድርጅት በሌለባት፣ የሙያ ማህበሮች መሰረታዊ መብቶች በተነፈጉባት፣ ማንኛውም አይነት በመንግስት ላይ የሚሰነዘር ትችትና ተቃውሞ በተከለከለባትና በተወገዘባት ስለዚህም በሚያሳስርባትና በሚያስገድልባት፣ ሠርቶአደሩ ህዝብ ደግሞ በተለያዩ አመርቂ ችግሮችና በጭቆና በሚሰቃይባት ኢትዮጵያ ውስጥ ነው ኢህአፓ መደራጀትና መታገል የጀመረው:: ኢህአፓን የፈጠረው የሰፊው ህዝብ ብሶት፣ ችግር፣ ጭቆና ምዝበራ በአጠቃላይም መረን የለቀቀ በፊውዳሉና በቢሮ ከበርቴው ይፈፀም የነበረው ግፍና በደል ነው:: ሀገሪቱና ኅብረተሰቡ የነበሩበትን ሁኔታ የተረዱ፣ በሥር ነቀል ለውጥ አስፈላጊነት ያመኑና ለዚህም ህዝቡን በማስተባበርና በማታገል አስተዋፅኦ ለማድረግ ዝግጁ የሆኑ ከህዝቡ አብራክ የወጡና ከህዝቡ ጋር የወገኑ አብዮታዊ ምሁራን ናቸው: በኢትዮጵያ ውስጥ የመጀመሪያውን የፖለቲካ ፓርቲ በኅቡዕ በሚያዝያ ወር 1964 ዓ.ም የመሠረቱት::

ሀገሪቱ ውስጥ የነበሩት አጠቃላይ ሁኔታዎች በተለይም ህብረተሰቡ ውስጥ የነበሩት ቅራኔዎች ግድ ያሉዋቸው የፖለቲካ እንቅስቃሴዎች በተለያዩ የተማሪዎች፣ የሙያና የሰራተኛ ማህበሮች ውስጥና አማካይነት ተወስነው ሊቀሩ ከማይችሉበት ደረጃ በመድረሱ

የተከበጣጠረውን የጭቆን መደቦችና ህብረተሰብ ክፍሎች ትግል አሰባስቦና ትክክለኛ አቅጣጫ አስይዞ ሊመራ የሚችል በግንባር ቀደምትነትም የሚሠለፈው አብዮታዊ ፓርቲ መቋቋም አስፈላጊ ወቅታዊም ነበር:: በኢትዮጵያ ውስጥ የነበረውን አስከፊ ሁኔታ በአብዮታዊ ትግል ለመለወጥ የህዝቡ አስተማማኝ የትግል መሣሪያ የሆነ፣ ርቶዐ ገደፈጠባባዊ መመሪያ ያለው አብዮታዊ ፓርቲ ማስፈለጉን ተገንዝበውና ቀደም ዝግጅቶችም አድርገው ቀዳሚነት በመውሰድ ኢህአፓን የመሰረቱት አብዮታዊያን እርምጃ ትክክለኛነቱና ታሪካዊነቱ ሊካድና ሊታበል የማይችል ነው:: ይሁን እንጂ ፓርቲው በተመሠረተበት ጊዜ ኢትዮጵያ ውስጥ የነበሩት ኋሊቁር ሁኔታዎች፣ እድገት ደረጃ ዝቅተኛነት በተለይም የሠፊው ህዝብ ከፖለቲካ መገለል የፖለቲካ ድርጅቶች አለመኖር፣ የፖለቲካ መድረኮችና ትግሎች ምንነት በውል አለመታወቅ፣ የባህልና የፖለቲካ ኋሊቁርነት በአይነቱ በኢትዮጵያ ውስጥ አዲስ በሆነው በኢህአፓም ላይ ከበድ ያሉ ተፅዕኖዎች ነበራቸው:: ኢህአፓ የሠፊውን ህዝብ ጥቅምና ፍላጐት ለማራመድ የተቋቋመ እንደመሆኑ መጠን በአላማው በፕሮግራሙ በፖሊሲዎቹ የሚያንፀባርቀው ይህንኑ የጭቆኑንና የምዝበራን ህዝብ የአጭር ጊዜ ጥቅምና ፍላጐቱን እንዲሁም የዘለቄታ አርነትና የእኩልነቱን ጉዳዩና ሂደት ነው:: ከፅንሱ ጀምሮ በጠባይ ከህዝቡ ጋር የተሳሰረና የማይገነጠል አንድነት የያዘው የኢህአፓ ልደት ህልውናና ዕድገት የህዝቡ የታሪክ አካል ነው:: የኢህአፓ ግንባታ፣ የኢህአፓ ድርጅታዊ ይዘት፣ የኢህአፓ የፖለቲካ ሚና ፓርቲው ከበቀለበትና ከሚታገለበት ማህበረሰባዊና ፖለቲካዊ ሁኔታ ጋር በጥብቅ የተያያዘ በመሆኑ ተግባሮቹም ከሁኔታዎቹ ጋር ያልተቋረጠ በይነገበር ስላላቸው ነጣጥሎ ማየት ከባድ ነው::በፓርቲው የተፈፀሙት ክንውኖች ከምንጫቸው ከፈፀማቸው ከይዘታቸው ከበደታቸው ቢለየወጥም የሀገሪቱ ወቅታዊ ሁኔታዎችና አንዱ ወይም ሌላው የኅብረተሰብ ክፍል ከፓርቲው ጋር ያላቸውን ትስስርና ተፅእኖ ያዘሉ የሚያንፀባርቁም ናቸው:: በኢህአፓ አነሳሽነት፣አቀነባባሪነት፣ ተሳሚነት... የተከናወኑት ተግባሮች በህዝቡ ቀጥተኛ ተሳትፎም የተከናወኑ ናቸው:: ምንምእንኳን ኢህአፓ እንደ ድርጅት ከሠፊው ህዝብ መጠል በፖለቲካ ንቃት የላቀና የበጠቀ ተግባር ቀደም ታጋዮች የተሰባሰቡበትና/ በዓላማና በግብርም የተዋሃዱበት ስለዚህም ለየት ተደርጎ ሊታይ የሚችል ህልው አካል ቢሆንም ድሎቹንም ሆነ ችግሬቱን ከህዝቡ የትግል ሂደት፣ ከህዝቡ ድሎችና ችግሬቶች... ነጥሎ አያይም:: ስለዚህም ነው ኢህአፓ ባለፈው የትግል ዘመኑ የነበሩትን ሁኔታዎች ገምግሞ ያጠናቀቀተ ሁለተኛው ጉባኤ ያከናወናቸውን ተግባሮች ለሠፊው ህዝብ በትክክል የማስረዳትና ህዝቡም ከተከርው ተምሮ ለወደፊት ትግሉ እንዲገለገልበት የመጣር ግዴታውንና ሃላፊነቱን የማይዘነጋው::

የኢህአፓ ሁለተኛው ጉባኤ የተወያየባቸው አበይት ጉዳዮችና ያከናወናቸው ተግባሮች ምን እንደ ነበሩ ቀደም ብሎ በዲሞክራሲያ በጥቅሉ ተጠቅሰው ነበር:: በዚህኛው እትም ጫና ሰጥተን ባጭሩ ለማቅረብ የምንሞክረው በኢህአፓ ታሪክ ውስጥ ከፍተኛ ስፍራ የሚኖረው የፓርቲው ሁለተኛ ጉባኤ የኢትዮጵያን ህዝብ አብዮታዊ ትግል ሂደት በአጠቃላይ በዚሁ ትግል ውስጥ የኢህአፓን ሚናና አስተዋፅኦ በተለይ በመመርመር የደረሰባቸውን ለወደፊት አብዮታዊ ስኬት ጠቃሚ የሆኑ ገምገማዊ ማጠቃለያዎችና ትምህርቶችን ነው::

በኢትዮጵያ ውስጥ ከየካቲት 1966ዓ.ም በፊት በተራዘመው ህዝባዊ ወርነት ህዝባዊ ዲሞክራሲያዊ አብዮት ለማካሄድ የኢትዮጵያ ሁኔታ አመቺ መሆኑን የተረዳው ኢህአፓ በዚህ ትክክለኛ ግንዛቤው ላይ ተመስርቶ ነበር ስብጥርጥር ባለ እንቅስቃሴ መልክ ሳይሆን አንድ ወጥ በሆነና በሥነሥርዓት በታነፀና ውስጣዊ ጥንካሬ ባለው አብዮታዊ ፓርቲ በመደራጀት በሀገር ውስጥና ከሀገር ውጪ የፓርቲ ግንባታውን ተግባር በተለያዩ ሽፋኖች በሕቡዕ እየቀጠለ ትጥቅ ትግሉንም ለማካሄድ የህዝባዊ ሠራዊት አስኳል በመፍጠር የሰራዊት ግንባታን የጀመረው:: ጉባኤው እነዚህን እቅዶችና እርምጃዎች ወቅታዊና ትክክለኛ እንደነበሩ አምኖባቸዋል:: የኢህአፓ አባላት በተለያዩ ህዝባዊና የሙያ ማህበሮች ውስጥ በግንባር ቀደም

ትነት ተሰለፈው የኢትዮጵያን ህዝብ አብዮታዊ እንቅስቃሴና ትግል በማራመድ ትልቅ ሚና መጫወታቸው ከፍተኛ መስዋዕትነትም መቀበላቸው በጉባኤው ተጠቁሟል::

ጉባኤው ከየካቲት 66ዓም በፊት የነበረውን ሁኔታ እንደመረመረ ሁሉ የየካቲት 1966 አብዮትንም አነሳስና ሂደት ተንትኗል ገምግሟል::ለአብዮቱ በዚያን ወቅት መፈንዳት አስተዋፅኦ ያደረጉ ጊዜያዊና አቀጣጣይ ምክንያቶች [የወሎው ድርቅ ያስከተለው እልቂት፣ የተማሪዎች ሰላማዊ ሰልፍ፣ የነዳጅ ዋጋ መናር፣] ቢኖሩም ለአብዮቱ መካሄድ በሰፊትና በገለት አመርቂ እድገት እያገኙ መምጣል መሰረታዊ ምክንያት ለረጅም ጊዜ ሲረገጥ፣ ሲጨቆንና ሲመዘበር በቆየው ሰፊው ህዝብ እና ሲረግጡትና ሲመዘብሩት፣ በቆዩት ፊውዳል ቢሮክራሲያዊ ገዥዎችና ጨቋኞች መሀከል የነበረው ተካረረ ጥላቻና ጠላትነት እንደነበር በሚገባ ተጤኗል:: የፖለቲካ ፓርቲዎችም/ድርጅቶችም በዉል በማይታወቁበት ኢትዮጵያ ውስጥ የዲሞክራሲና የነፃነት መንፈስ እንዲፈካ፣ የፖለቲካ ብሔራዊ ፍላጎት እንዲመነደግ፣ የእኩልነትና የፍትህ ስሜቶች እንዲያንሰራሩ፣ የመሻሻልና የዕድገት ፍላጎቶች እንዲጠናከሩ፣ የአገር ወዳድነት /ትምክህተኛነትንና ጠባብ ብሄረተኛነትን ጥሎ ያለፈ/ ስሜት እንዲጎለብት፣ የፖለቲካ ስልጣን ጥያቄ ቁልፍነት የሠፊው ህዝብ የፖለቲካ ሥልጣን ሃቀኛ ባለቤትነት ግንዛቤ እንዲዳብር፣ ...አብዮቱ ይህ ነው የማይባል ከፍተኛ አስተዋፅኦ አድርጓል:: አሁንም በነዚህ አበይት የአብዮቱ ክስተቶችና ውጤቶች ውስጥ የኢህአፓ ቦታና አስተዋፅኦ ጉልህ ነበር:: የኢትዮጵያ ሠፊው ህዝብ ከኢህአፓና በወቅቱ አብሮ ቆመው ከነበሩ ሃቀኛ ዲሞክራሲያዊ ቡድኖችና ድርጅቶች ጋር በመሆን ባካሄደው አርዐዮ አንቀጥቀጥ አብዮታዊ ትግል የተቀዳጃቸው ድሎች እላይ በዘረዘርናቸው የተወሰኑ አይደሉም:: የቆየውን የፊውዳል ስርዓትና ቁራጭ ፈላጭ የዘውዱ አገዛዝ በማያንሠራሩበት ደረጃ አንኮታኩቷል፣ የኢኮኖሚ መሠረታቸውን ንዷል:: ጉታቸና ኃላቀር የሆኑ አመለካከቶችን ለማይቻንና የባህል ገፅታዎችን ሸራርፏል፣ በርብሯል፣ አናግቷል::

አርጊውን፣ የበሰበሰውን፣ የጠነዛውንና የቀረናውን የፊውዳል ስርዓት አውታሮች በማፈራረስ የ1966 ህዝባዊ አብዮት ከፍተኛ እመርታ መውሰዱን አጢና ነገር ግን በነዚህ እርምጃዎች ተመስርቶ አዲስ ዲሞክራሲያዊና ህዝባዊ ሥርዓቱ ለማምጣት ወይም አብዮቱን ለማገባደድ አለመቻሉን፣ እንዲያውም [redacted] ወታደራዊ ደርግና ባንዳ ቡድኖች ስልጣኑን ባለቤት ከሆነው ከሠፊው ህዝብ ነጥቀው በመጨበጣቸው አብዮቱ መጨናገፉን ጉባኤው ተገንዝቧል::

ደርግ በመባል የሚታወቀው ፀረ አብዮት ቡድን በአድርባይ ስልጣን አነፍናፊ ቡድኖች እየተረዳ የህዝቡን የትግል ፍሬ የሆነውን የፖለቲካ ሥልጣን ከቀማ በኋላ በቀጥፈት በድለላ፣ በሸንገላ፣ በዛቻ፣ በማሸበር፣ በማስቃየት፣ በማሰርና በመጨፍጨፍ ያንን እየተጧጧፈ ይተም የነበረውን አብዮታዊ ሰልፍኛ እየነጣጠለና እየደመረም በመምታት ትግሉን ሊያሸመድምድ ቻለ:: አብዮታዊ ሃይሎችን አዳከመ:: የአብዮታዊና ዲሞክራሲያዊ ሃይሎችን ቀስም ለመስበርና ራሱን ለማደላደል ፋሽስታዊው መንግስት ቁጥ ሽበር እያለ በሚጠራው ኢሠብአዊና አሠቃቂ የሆነ የይፋ ርሸናና ግድያ የአብዮታዊያንን አካል መተለተልና መምተር፣ አይን መጉለጉልና ብልትን መጥከስ የኢትዮጵያን ህዝብ እስከሚዘገንነው ድረስ ተካሄደ::

የኢህአፓ ጉባኤ ያ የኢትዮጵያ ህዝብ ከዳር እስከዳር የተንቀሳቀሰበት ትግል ለምን ግቡን እንዳለመታ ወይም ለምን በጊዜያዊ ችንፈት እንደተዳከመ ፋሽስታዊው መንግስት እንዴት እስካሁን ተጠናክሮ በስልጣን ላይ መቆየት እንደቻለ በሰፊትና በጥልቀት መርምሯል:: ውስብስብ በሆኑ የሀገር፣ የአካባቢና የዓለም ሁኔታዎች ውስጥ የተካሄደን አብዮታዊ እንቅስቃሴ አነሳሽ፣ እመርታዊ ሂደትና መጨናገፍ በትክክል ተንትኖ ማየትና ሰብጥርጥር ያሉ ገንደገው የተያያዙና ተደጋጋፊ የሆኑ ምክንያቶችን መረዳት፣በርካታ ክስተቶችንና ገጽታቸውን አጣምሮና በተናጠልም ገምግሞ ትምህርታዊ ድምዳሜዎች ላይ መድረስ ከባድ ሥራ ቢሆንም ለወደፊቱ ትግል አስፈላጊና ጠቃሚ በመሆኑ መደረግ ያለበት ነው::

በመጀመሪያ የኢትዮጵያ በአጠቃላይ በኢኮኖሚ፣ በሳይንስና ቴክኖሎጂና በኢንዱስትሪ በተለይም ደግሞ በፖለቲካና በባህል ኋላ ቀር መሆን፤ በትግሉ የተሠለፉትን የሠፊው ህዝብ ክፍሎች በሙያ ማህበራት የተደራጁትንም ጭምር ድርጅታዊ ደካማነትና የፖለቲካ ትግል ተመክሮ አለቢነት/አነስተኛነት ያዘለ በአዚህ ረዘም ላለ ጊዜ እንደ ድርጅት የጠላት አመፃን እየተቋቋሙ ፀንቶ ለመቆም ያላስቻለ ውስጣዊ ድክመት ነበር:: ይህ ከሁለተኛው አቢይ ምክንያት፣ የየካቲቱ አብዮት አብዛኛው ጊዜ ገብታዊ መሆን፣ በአንድ በድርጅት ቀንበርና ፀቀድ እንዲሁም ፈር አስያዥነት ላይ አለመመስረት ጋር የተያያዘ ነው:: ሦስተኛው ምንአልባት ዋነኛው ምክንያት በአብዮቱ ውስጥ ከፍተኛውን የአሰባሳቢነትና በአንፃራዊነትም የላቀውን የፈር አስያዥነት ሚና በተጫወተው ኢህአፓ በእድሜ ገና ለጋ መሆን በድርጅታዊ መዋቅር በበቂ አለመጠናከር፣ በተመክሮ አለመዳበር፣ እንዲሁም የተወሰኑ ስህተቶችን መፈፀምና በተለያዩ ችግሮች በመወጠሩና ሁሉ ለማረም አለመቻሉ ሲሆን ይህም ከላይ ከተጠቀሱት ከሁለቱ ምክንያቶች ሙሉ በሙሉ የተገነጠለ አይደለም::

የኢትዮጵያ አብዮት በአጭር መቋጨት አራተኛው ምክንያት ባንዳ/አድርባይ ምሁራን ቡድኖች መከሰትና እነዚህም/ከፊሎቹ ድርጉ አንጋቸው በመከለፍለፋቸው በአሲዳሪያቻቸው እስከሚተፉ ድረስ/ በፀረአብዮቱ ፋሽስታዊ መንግስት ውስጥ ተጠቃሎ በመቆም አብዮታዊውን ሃይል ለመከፋፈልና ለማዳከም፣ በንቃት ዝቅተኛውን የሠፊው ህዝብ ክፍል ደግሞ አታሎና አደናግር በበዝታ ለማዋዘቅ ከፍተኛ መራወጥ ማድረጋቸው፤ በኋላም በጠቋሚነት፣ በመርማሪነት፣ በአስቃይነት፣ በጣፍጣፊነት፣ መሠማራታቸው..እንደሁነ እሙን ነው:: ይህም ቢያንስ በከፊል ከላይ ከተጠቀሱት ምክያቶች ጋር የተያያዘ ነው፤ ሥልጣን ያቋቋምተናል በለው የተጠጉትን ወታደራዊ ክፍል በተወሰነ ደረጃም ቢሆን ቀባብተውና አወድሰው በማቀረብ ከተወሠኑ ክፍሎች ተቃውሞዎችን ያረገቡለት ኋላቀሩ የኢትዮጵያ ሁኔታ ባመቻቸው የንቃትና የድርጅት ደካማነት ላይ በመመሥረት ነው::

ሌላው ለአብዮቱዊ ትግሉ መዳከም አስተዋፅኦ ያደረገ ምክንያት የሠፊው የኢትዮጵያ ህዝብ በአንድ ላይ መነሣሣት ያስደነገጣቸው እንደ "ህወጣት" ያሉት ስልጣን የጠማቸው ጠባብ ብሔርተኞች ትክክለኛና ዴሞክራሲያዊ በሆነው የጭቁን ብሔሮች/ብሔረሰቦች ጥያቄ ከለላ፣ ተዋህደና ተባብሮ በመታገል ላይ የነበረውንና የሚፈልገውን ህዝብ ትግል፣ አንድነት ለማጥፋት፣ አብዮታዊና ዴሞክራሲያዊ.. ሐይሎችን ለማዳከም መሰማራትና መረባረብ ነው::

በተጨማሪ የብሔር ጭቁናን በመቃወም የሶማሌ ብሔረሰብ ክፍል የሆነው የኦጋዴን ህዝብ የሚያካሂደውን ትክክለኛ ትግል በተገቢ መንገድ ከመርዳትና ከመደገፍ አልፎ የሶማሌ መንግስት የጦር ሐይሎችን በኦጋዴን ወሮች ላይ ማሠለፉ በተወሰነ ደረጃ "የውጭ ወራሪን ለመቃወም ተባበሩ" በሚል ቀስቃሽ ፋሽስታዊው መንግስት በሀገራዊ ስሜት ለማሰባሰብ እንዲችል ረድቶታል:: የአካባቢው ሁኔታዎችን ይበልጥ አወሳስቧል:: ከላይ ከዘረዘሩት ምክንያቶች ነጠል ብሎ ሊታይ የሚችለው ግን ደግሞ ለኢትዮጵያ አብዮት ትልቅ መቅሰፍት ሆና የተከሰተው የሶቭየት ሶሻል ኢምፔሪያሊዝም በኢትዮጵያ መመስገና እሷንም ተከትለው የቡቸሎቾዋ መኩለኩል ነው:: የሶቭየት ህብረት ከሁለቱ ኃያላን መንግሥታት አንዷ ከመሆኗም በላይ ቀጥጥሯንና ምዝበራዋን በአለም ለማስፋፋት በወራሪነት እየተሯሯጠች ያለችበት ወቅትም በመሆኑ በኢትዮጵያ በመላው አፍሪቃ ቀንድ ከፍተኛ ፀረ-ህዝብ፣ ፀረ-ነፃነት፣ ፀረ-ዴሞክራሲና ፀረ-አብዮት ሚና የተጫወተች ነው::

አሁንም ከላይ ከተጠቀሱት አብዛኛዎቹ ምክንያቶች ጋር የተያያዙ ሆነው ነገር ግን ተነጥለውም ሊታዩ የሚችሉት ፋሽስታዊው መንግስት በህዝቡ ተገፍቶ በኢኮኖሚ መስክ የወሰዳቸው ከራሱ ጥቅምና ፍላጎት ጋር የማይፃረሩ እርምጃዎች ናቸው:: በንቃት ዝቅተኛ የሆነውን በድርጅቶች ያልተያዘውንና ያልተጠናከረውን የተወሰነውን የህብረተሰብ ክፍል ለአጭር ጊዜም ቢሆን በባንዶች ቀለመዳና አጋፋሪነት በ[illegible]ታ ውስጥ እንዲገባ አረድተውታል::

እንዲሁም በኢህአፓና ከሱ ጋር የተያያዙት አብዮታዊ ሃይሎች፣ እና በሀገሪቱ ውስጥ የነበረት ሌሎች ፀረ—ፋሽስት፣ ፀረ—ፊውዳልና ፀረ—ሶሻል ኢምፔሪያሊስት ዴሞክራሲያዊና አገር ወዳድ ክፍሎች፣ ቡድኖችና ድርጅቶች መሃከል ለረጅም ጊዜ ጠንካራ ኅብረት ሊፈጠር አለመቻሉ የጠላትን ዕድሜ ከማራዘምና ከትግሉም መቀዛቀዝ አንፃር አስተዋፅኦ አለው::

ውስጥ ውስጡን ሲገም ሲጋጋም አንዳንዴም ብልጭ ድርግም ሲል ቆይቶ በ1966ዓም የተቀጣጠለውን የኢትዮጵያ አብዮት ለጊዜያዊ ሽንፈት የዳረጉት አበይት ምክንያቶች እነዚህ ናቸው:: ከፍ ብሎ የተዘረዘሩት በድምሩ ሲሆን የአስተዋፅኦቸው መጠን ወይም ክብደታቸው ይለያያል:: አብዛኛዎቹም እርስ በርስ የተያያዙና የተደጋገፉ ናቸው:: ካለማወቅ ወይም ከየዋህነት እንደሚመስለው ለአብዮቱ ሽንፈት አንድና ብቸኛ ምክንያት የለውም:: የኢትዮጵያ የአካባቢያዊና የአለም ተጨባጭ ሁኔታዎች በኢትዮጵያ አብዮታዊ ሃይሎችና በጠቅላላም በህዝቡ ላይ የጫኗቸውን እላይ የተጠቀሱ እውነታዎች በተወሰነ ደረጃ መቋቋም ማረቅና ጉዳታቸውን መቀነስ ቢቻልም ሙሉ በሙሉ መቆጣጠር፣ መለወጥ ወይም እንዳል ነበሩ ማድረግ በነበረት አጠቃላይ ውስጣዊና ውጪ ሁኔታዎች ውስጥ የማይቻል ነበር:: አብዮቱ በርካታ ቀለሞች በየፈሩ እንደሠመረበት የማርያም መቀነት ብዙ ክስተቶች ግንኙነትም ልዩነትም እያሏቸው፣ እየተፋጩና ከፊሎቹ ሲያድጉ ሌሎቹ እየከሰሙ፣ አንዳንዶቹ ሲጎሉ ሌሎቹ እየደበዘዙ፣ አንዳንዶቹ ሲጠፉ ሌሎቹ እየተፈጠሩ ግን በአንድ ላይ የሚጓዙበት ፈጣንና ሠፊ ኅብረተሰባዊ ሂደት በመሆኑ በውስጡ ያሉት ሃይሎች እርስ በርስ ተጽዕኖ ከመደራረጋቸውም በላይ የውጪ ሁኔታዎች ተፅዕኖም ሂደታቸው ላይ ጫና አለው::

የኢህአፓ ሁለተኛ ጉባኤ የአብዮቱን አጀማመር፣ እመርታዊ ሂደት፣ ጊዜያዊ ሽንፈትና መዳከም እንዲሁም መልሶ የመንሰራራት ጉዞ ሲመረምር ዋናው አላማው "ንሥሃ ተቀብሎ ከኃጢአቱ ስረአየት ማግኘት" ሳይሆን እየቀጠለ ላለው አብዮታዊ ትግልና ለለጢቋ አብዮታዊ ትውልድ የሚጠቅሙ <u>ትምህርቶች</u> ከፓርቲውና ከሰፊው ህዝብ የትግል ተመክሮዎች /ከድሎቻቸውም ሆነ ከሽንፈቶቻቸው/ በተጨባጭ እውነታዎች ላይ ከተመሰረቱና ከሣይንሣዊ ግምገማዎች ለመገብየት ነው:: እንደ እነዚህ ያሉት ትምህርቶች የድክመት ሆነ የጥንካሬ መነሻዎችን፣ ምክንያቶችን በውል ያሳያሉ፤ የሥህተት ምንጮችን ለይቶ ለመረዳት ያስችላሉ፣ ጥንካሬ የሚገኝባቸውን ጉዳዮች ያሳያሉ፣ በተለይም ከልዩ ሀገራዊ ወይም የአካባቢ ሁኔታዎች ጋር ወይም ከልዩ የታሪክ ምዕራፍ/ወቅት ጋር የተያያዙ ክስተቶችን በውል ለይቶ ለመረዳት ያስችላሉ:: በኃቀኛነት፣ በቅንነት ህዝቡን ለማገልገል ለቆሙ አብዮተኞች /ግለሰቦች ቡድኖችና ድርጅቶች/ ከግምገማ የሚገኙ ትምህርቶች ተሃድሶንና አብዮታዊ ብሩህ ተስፋን እንደሚያስገኙ እሙን ነው::

ከዚህ በላይ በተገለጡት ማጠቃለያዎች ላይ በመመስረት ኮንግሬሱ በአጠቃላይ የአብዮቱን ሁኔታ ከመመርመሩም በላይ የየካቲቱ አብዮት በተቀጣጠለበት ወቅት በተለይ ደግሞ የኢህአፓ ደካማነት፣ የዕድሜ ወጣትነትና የተመክሮ አንስተኛነት እንዲሁም የኢህአፓ ስህተቶች በአብዮቱ መዳከምና ጊዜያዊ ሽንፈት ላይ የነበራቸውን አስተዋፅኦ በውል ለመረዳት ጥሯል::

ምንም እንኳ ኢህአፓ ተመክሮውን መገምገም የጀመረው በ1971ዓም /የፓርቲው ማዕከላዊ ኮሚቴ ባካሄደው 4ኛ ጠቅላላ ስብሰባውቅት/ ቢሆንም ከዚያን ጊዜ ጀምሮ መላ የፓርቲ አባላትን በማሳተፍ የተጀመረውን የማጠናቀር ሥራ ማጠናቀቅ ወይም ጉባኤ በማካሄድ የተጠቃለለ የፓርቲ ግምገማ ማድረግ አልተቻለም ነበር:: በተለይም በ1972ዓ.ም በፓርቲውና በሰራዊቱ ውስጥ በተካሄደበት ብተናና ብተናው ባስከተላቸው ውስብስብና ከባድ ችግሮች የተነሳ ግምገማውን የማጠቃለልና የማጠናቀር ተግባር ተቋርጦ ነበር::

በዚያው አመት ሊደረግ ታቅዶ ዝግጅቶቹ ተጀምረው የነበረውም ጉባኤ ሊካሄድ አልቻለም:: በበተናው ወቅት የተናፈሱ ውዥንብሮች ያደረሱት የድርጅት መዳከምና ሌሎችም ጉዳቶች የፓርቲውንና የሰራዊቱን ህልውና እየተፈታተኑ ስለነበር ፓርቲው በተከከለ ያተኮረው

ሀልዉናዉን በመጠበቅና በማረጋገጥ ላይ ነበር:: በ1975ዓ.ም እንደዚሁ ኮንግሬስ አካ-
ሄዶ ለአብዮታዊ ትግል መቀጠልና መጠናከር መሰረታዊ የሆኑ ጉዳዮችን ሁሉ ለመቋጨት ታስቦ
በአንዳንድ አካሎች የተነሳ ሳይሳካ ቀርቶአል:: የኢህአፓ ህልዉናና እድገት፣ ጽንአቱ፣
መጠናከርና ድሉ እንዲሁም ችግሮቹ፣መዳከሙና ሽንፈቶቹ ወዘተ ራሳቸውንም የሚመለከት ሆኖ
ሳለ ብዥ ብሏቸው፣ ቢለዋቸው፣ በአንጃዎች በባንዳዎች በከሃዲያች ተወናብደዉ ተዋክበዉ፣
ልዩነቶችና ቅራኔዎች ኖረዋቸው፣ በትክክል መፍታት መታገስና መታገልም ተሳናቸዉ እየተ
ሰናበቱ የወጡ ወይም ከድርጅቱ ገሸሽ ብለዉ ያሉ፣ ነገር ግን እስካሁን አብዮታዊ እምነ-
ታቸዉን ያላጡና ያልዘቀጡ የቀድሞ አባላት፣ በድርጅቱና በትግሉ መዳከም ተስፋ የቆረጡ
ደጋፊዎችና ተባባሪዎች እንዲሁም በኢህአፓ ፕሮግራም አቋሞች ፖሊሲዎች መሰረት በትግሉ
አብሮ ተሰልፎ የነበረዉ የኢትዮጵያ ሰፊ-ህዝብ፤ እነሆ አሁን አያሌ ፈታኝ ችግሮችን
ተወጥቶ ድርጅቱ በማንሰራራት ላይ በሚገኝበት ወቅት -
ሀ/ከመከር ግምገማ የተገኙትን ትምህርቶች ማወቅ-ስለሚገባቸዉና
ለ/በትምህርቶች ተጠቅመዉ በትግሉ አብሮ መሰለፍ ታግለዉም አብሮ ማቸነፍ ስላለባቸዉ
ጉባኤዉ የደረሰባቸዉ ዋና ዋና ማጠቃለያዎች እጠር እጠር ብለዉ ቀርበዋል::

ኢህአፓ በ1966 አብዮቱ በተቀጣጠለበት ወቅት ጠንካራ አለመሆኑ የአብዮቱ
ዉስጣዊ ድክመት ነበር:: የኢህአፓ አባላት መጫወት ከሚገባቸዉ ሚና አንፃር በቁጥር አንስ
ተኛ ከመሆናቸዉም በላይ ከፓርቲዉ ወጣትነት የተነሳም የትግል የድርጅትና የፖለቲካ ሥራ
ተመክሮአቸዉ ጠባብ ነበር:: ኋላቀር በሆኑ ሀገሮች ሊፈጠሩ እንደሚችሉት ፓርቲዎች ሁሉ
በንድፈሀሳብ ግንዛቤ ጥራትና ጥልቀት ያላቸዉ የተወሰኑ ምሁራን አባላት ቢኖሩትም፣ በር
ከት ያሉ አዳዲስ አባላት ደግሞ በተግባራዊ ስራዎች እየተዋጡና የማሳደግ ሥራዉም በቂ
ትኩረት ስላልተሰጠዉ ጥራት ሊያገኙ ያልቻሉ ነበሩ::አዳዲስ አባላት በአብዮታዊ ሁኔታዎች
ግፊት በገፍ ወደ ፓርቲዉ ሲገቡ የዝቅጦ አመለካከቶችና የተሳሳቱ አዝማሚያዎችን ተሸክመዉ
በመምጣት በፓርቲዉ ዉስጥ ሊኖሩ የሚችሉትንም መሰሳይ ዝንፈቶች ለማጠናከር ችለዋል::
ከተመክሮአችን የምንረዳዉ የአንድን ህዝብ/አገር አብዮት በትክክል መርቶ ድል ለማቀዳጀት
<u>ጠንካራ</u> በግንባር ቀደምትነት ፈር የሚያስይዝ አብዮታዊ ድርጅት በግድ ያስፈልጋል::
ጥንካሬ የሚገኘዉ ከንድፈሀሳብ ጥራት ከቁጥር ብዛትና እድሜ እርዝመት ብቻ ሳይሆን በት
ግል እየተፈተኑ ከአብዮታዊ ትግል ቀጥተኛ ተመክሮ ነጥረዉ ከሚወጡ ትምህርቶችና እነዚህ
ንም ከተጨባጭ ሁኔታ ጋር ሊያገናዝቡ የሚችሉ፣ በዚሁ ፈተና ዉስጥ ፓርቲዉና ይበልጥ ጠን
ከረዉ በመዉጣት ፀንተዉ የሚቆሙት አባላት መኖርም ጭምር ነዉ::
ዉሱንነትና እንከን የሌለዉ ኢህአፓ በማህበረሰባዊ ገፀ ዉስጥ መፍጠርና ማሳደግ ስለማይቻል
ድርጅቱም ዘላቂና ትክክለኛ ጥንካሬ ለማግኘት የሚችለዉ በትግል ወላፈን ዉስጥ ሲያልፍ በመ
ሆኑ ገና በለጋነት በከባድ አብዮታዊ ትግል ማዕበል ዉስጥ ገብቶ ጉዞዉን ፈር የማስያዝና
አደጋዎችን አስወግዶም መልሁቅ የመጣል ሃላፊነት መዉሰድ የተገደደዉ ኢህአፓም የተወሰኑ
መሰረታዊ ስህተቶችን ፈፀመ::

ፓርቲዉ በተመሰረተበት ወቅት የቀየሰዉን ባጠቃላይ በትጥቅ ትግል በተለይም
በተራዘመ ህዝባዊ ጦርነት ህዝባዊ ዲሞክራሲያዊ አብዮት የማካሄድን ትክክለኛ መስመር፣ የፓ
ርቲዉን አመራር አዛብቶአል፣ በንድፈሀሳብ ደረጃ በተለይም በፖሊት ቢሮዉ ተዉገርግሮ
እስከመቅረቡና በተግባርም ለተወሰኑ አላማዎች የተጀመረዉና ተገቢም የነበረዉ የከተማዉ
የትጥቅ ትግል ገደቦችን አልፎ ከሚገባዉ በላይ በመገፋቱ [illegible] ገፍጪዎች የአብዮ-
ቱን ወገኖች ጎድቶአል:: በዚያኑ ወቅት የጊዜያዊ ህዝባዊ መንግስት መፈክር መነሳቱ ትክ
ክልና ለአብዮቱ እድገት አዎንታዊ አስተዋጽኦ ያደረገ ቢሆንም የጊ.ህ.መ መፈክር የመን
ግስት ሥልጣን ጥያቄን የማይመልስ መሆኑ፤ የሚያሰባስብና ትግሉን አንድ ርምጃ የሚያራምድ
የትግል መሣሪያ ቢሆንም በምርጫም ሆነ በአመፅ ሊቋቋም የማይችል መሆኑ፤ ከተወሠነ አብዮ

ታዊ ሁኔታ መፈጠርና መቀጠል ጋር የተሳሰረና በጠቃሚነቱም ጊዜያዊ መሆኑ፣ ለፓርቲ አባላት እንኳን በቀላሉ ግልፅ አልነበረም:: እንዲያውም ፓርቲው ውስጥ ተስፋፍቶ በነበረው የተሳሳተ ቀኝ አመቻችነትና ፅንሰ-ሀሳቡም ተዛብቶ በመቀረቡ የመፈክሩ ውሱንነት በአያሌው ተዘንግቷል::

አብዮታዊ ሁኔታው እያደገ በነበረበት የህዝባዊ መነሳሳት አዝማሚያና ክስተት እየታየ በነበረበት የነበረው መንግስት ወድቆ ሥፍራው በሌላ ህዝባዊና ዲሞክራሲያዊ መንግስት የመተካቱ አስፈላጊነት ለሠፊው ህዝብ ክፍሎችም ግልፅ በነበረበት፣ ሆኖም ግን የአብዮታዊና ህዝባዊ ሃይሎች ድርጅታዊና ሥነልቦናዊ ዝግጅቶች ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ለማቋቋም በማያስችሉበት ወቅትና ሁኔታ የህዝቡን አብዮታዊ ትግል ወደፊት ለማራመድ በትክክል የተነሳው የጊህመ መፈክር እነዚያ ሁኔታዎች በሰቁ ሲለወጡ መሳብ ነበረበት:: በተለይም ደግሞ ፋሽስታዊ መኮንኖች በመንግስቱ ሃ/ማርያም አቀነባባሪነት የመንግስቱን ሥልጣን በመፈንቀለ መንግስት በጠበጡበትና የሶቪየት ሶሻል ኢምፔሪያሊዝም ጣልቃ ገብነት ገሃድ በሆነበት ጊዜ የጊህመ መፈክር መቀጠል አልነበረበትም:: የጊህመ መፈክር በተለይ ወደ መጨረሻው ከከተማ ትጥቅ ትግል ጋር እየተያያዘ "ጊህመ በአመፅ/" እስከማለት ጽንፍ መግፋቱ ለአብዮቱ ሃይሎች ብዥታ ውስጥ መግባትና ለፓርቲው መዳከም ትልቅ አሉታዊ አስተዋፅኦ አድርጓል:: ከዚህ የመስመር ስህተት የመነጩና የሚያያዙ በአደረጃጀት በፖለቲካ ስራ በምልመላ በሌሎችም ፖሊሲዎችና አቋሞች ላይ አንዳንድ ድክመቶችና ዝንፈቶች የነበሩ ቢሆንም ኢህአፓንና አብዮቱን በጣም የጎዱት ክስተቶችና ገጽታዎች በከተማ የትጥቅ ትግል መግፋትና የጊዜያዊ ህዝባዊ መንግስት መፈክር በወቅቱ አለመሳቡ ነበር:: የገጠሩን ትጥቅ ትግል ሊያጠናክሩ፣ በከተማም ለረጅም ጊዜ ትግል ሊጠቅሙ የሚችሉትን የአብዮቱ ሃይሎች በተለይም የፓርቲው፣ የኢህአወሊና የፓርቲው ደጋፊዎች የነበሩ ብዙሃን ድርጅቶች ቆራጥ አባላትን በከተማው ጭፍጨፋዎችና የጠላት ነጭ ሽብር አጥተናል::

ከዚህ መስመር ስህተት መፈፀምና ካስከተሏቸው ከፍተኛ ጉዳቶች ግምገማ የምንማረው እንደ ኢህአፓ አይነት ፓርቲ አውቅና ግልፅ የትግል መስመር ጨብጦ መገኘት ብቻ ሳይሆን የፓርቲ አባላት በአጠቃላይ በንድፈሀሳብ ደረጃ ስለመስመር ምንነትና ክብደት በመገንዘብ በመስመሩ ላይ ግልጽነት ማግኘት እንዳለባቸው፣ የፖለቲካ ሥልጣን ወይም የመንግስት ስልጣን ጥያቄን ቁልፍነትና ይህንን ሥልጣን ለመያዝ ደግሞ በዋናነት ድርጅቱና ህዝቡ ምን አይነት የትግል ስልት መከተል እንዳለባቸው በሚገባ መረዳት እንዳለባቸው ነው:: በአንድ ፓርቲ የተደራጁ አብዮታዊያን የፖለቲካ ንቃት ጥራት ግንዛቤ.. ሲባልም በቀዳሚያ የሚታገሉለትን አላማ ምንነትና አላማውንም እንዴት ማሟላት ማሳካት እንደሚችሉ ማወቅም ጭምር ነው:: አባላቱ ቢያንስ አብዛኞቹ መስመሩን የተረዱና የጨበጡ ከሆኑ አመራሩ ቢሳሳት እንኳን ብዙ ጉዳት ሳይደርስ ሊያርሙትና ሊያስተካክሉ ይችላሉ:: በተለይም ድርጅቱ ዲሞክራሲያዊ እስከሆነ ድረስ አመራሩ ካልታረመም በዲሞክራሲያዊ መተከሎቹ መሠረትና የድርጅቱን ህግና ደንብ ተከትለው አዲስ አመራር ተክተው መታገል ይችላሉ:: አውቀና ንቁ ሳይሆን የአባላት በጭፍን ማመንና መከተል አመራር ቢሳሳትበት ጊዜ ለማረም፣ ለመቀየር፣ ለመታገል ስለማይችል ጉዳቱ ከፍተኛና የዚያ ብዙ መስዋዕትነት የተከፈለለት ትግል መጎዳት ወይም መጨናገፍ ይሆናል::

የአንድ ፓርቲ አመራርና በተለያዩ ኃላፊነት ደረጃ ያሉ አባላቱ ከባድም ቀላልም ስህተቶች ሊፈፅሙ ይችላሉ:: የዕውቀት፣ የችሎታ፣ የተመክሮ ውስንነት ሊኖራቸው ይችላል:: ከመሪዎቹ መሃልም ከመጡባቸው የህብረተሰብ ክፍሎች የወረሷቸውን አንዳንድ አዝማሚያዎችን በሙሉ ያላስወገዱ ሊኖሩ ይችላሉ:: ሌሎችም ቢሆኑ ከሚኖሩበትና ከሚታገሉበት ህብረተሰብ ውስጥ ካሏቸው በርካታ መተሳሰሮች የተነሳ ወደ ተሳሳቱ አዝማሚያዎች ሊገፉ ይችላሉ:: ለከባድ ጥያቄዎች ምላሽ ወይም ለውስብስብ ችግሮች መፍቴዎች በሚፈልጉበት ጊዜም ትክክለኛ ወይም የተሻሉ አማራጮችም እየታዩ ከባድ ሁኔታዎች ግድ የሚሏቸውና የሚወሰዱ አንዳንድ አደጋ ሊያስከትሉ የሚችሉ ምርጫዎችም የመጨረሻቸው ከከፋ ስህተቶች/ድክመቶች እስከመሆን

ይደርሳሉ::በፍፃሜነት ተለዋዋጭ በሆኑ ሁኔታዎች ውስጥ ያልተጠበቀ ወይም ያልታዩና ከበ ደት ያልተጠጋቸው ክስተቶች ስህተቶችን ሊያስከትሉ ይችላሉ:: ስህተቶችን ቶሎ ለማረም የሚያስችሉ ሁኔታዎች ውስጥ ከተገባ ደግሞ የፊተኞቹ ስህተቶች ለሌሎች ስህተቶች መነሻ ሊሆኑ ይችላሉ.... የአንድ ድርጅት አመራር አባላት ከቀረት አብዛኛው የፓርቲ አባላት በአንፃራዊነት ሻል በማለት ወይም በአጋጣሚዎች የተነሳ የመሪነት ሥፍራም ሊይዙም ስለሚችሉ ከስህተቶች ፈፅሞ የራቀ መሪዎች ሊኖሩ አይችሉም:: ገፋ ቢል ስህተቶቻቸው ትላልቅ ወይም ብዙ አይሆኑም ወይም ስህተቶቻቸው በጥንካሬያቸውና በጉልህ አስተዋፅኦቸው እየተዋጡና እየተሸፈኑ ይቆያሉ:: ስህተቶቻቸው ይፋ ሳይወጡ ተዳፍነውም ሊቀሩ ይችሉ ይሆናል:: ግን ከሠሩ ከታገሉና ከመሩ ደግሞ ይነስ ይብዛ እንጂ ስህተት ይፈፅማሉ::ስለዚህም ማተኮር ያለብን ለምንና እንዴት ስህተቶች እንደተሰሩ የስህተቶቹ መነሾዎችና ምንጮች፣ እንዲሁም በምን አጠቃላይና ልዩ ሁኔታዎች ውስጥ ሊከሰቱ እንደቻሉ በመረዳት ለወደፊቱ አባላት እራ ሳቸውና መሪዎቻቸውም ከባድ ስህተቶች እንዳይፈፅሙ እንዴት መከላከል እንደሚችሉ፣ ስህተቶች ሲሰሩ ደግሞ እንዴት ቶሎ ማረምና ጉዳታቸውን መቀነስ እንደሚችሉ መረዳት ላይ መሆን አለበት::

አብዛኞቹ የኢህአፓ አባላት የህዝብ ፍቅርና ጠንካራ አብዮታዊ እምነት፣ የመስ ዋዕትነት መንፈስ ነበራቸው፤የተወሰኑ ግን የሚታገሉበትን ኋላቀር የኢትዮጵያ ሁኔታ፣ የሚታገሉባቸውንና የሚያታግሏቸውን የህብረተሰብ ክፍሎች ዝቅተኛና ኋላቀር አመለካከትና አስተሳሰብ፣ የባህል፣ የፖለቲካ፣ የትምህርትና እውቀት፣ የስነምግባር ሁኔታዎች፣ ጠንቀቀው የተገነዘቡና የተከማረበትን ትግል ረጅምና ውስብስብ መሆኑን በውል የተረዱ አልነበሩም:: ስለዚህም ነው ለምሳሌ አርሶአደሩ ወዲያውኑ ወይም በጣም ጠጥር ገዜ በገጠር ሀ/ ብሎ ለትግል አለመነሳቱና፣ አልፎ አልፎም በጠላት በመወናበድ አንዳንዱም አርሶአደር አብዮቱን በፀረ—ህዝብነት እስከመቃወም ድረስ መድረሱ፣ ቶሎ ለመንቃትና ተጠናክሮም በብዛት በትግሉ ለመሰለፍ አለመቻሉ፣ ከፊሉን የፓርቲ አባላት ወደጨለምተኛነት፣ ወደ ተስፋ መቁረጥ፣ ወደ ስንብትና ክህደት ወደ ብተናም ያደረሳቸው:: ይህ ተመክሮአችን የሚያስተምረን ደግሞ የአንድ አብዮታዊ ድርጅት አባላት የሚታገሉበትን ሁኔታ እንዲሁም የሚታገሉለትንና የሚያ ታግሉትን ህዝብ ሁኔታ በዝርዝርና በጥልቀት ማወቅና ፕሮግራማቸውን ስትራቴጂአቸውን የትግል ስልታቸውን....በዚህ በሣይንሳዊ ጥናትና ምርምር በተገኘ እውቀት ላይ መመሥረት እንደሚኖርባቸው ነው::የገንዘብ ሃሳብ ግንዛቤዎች፣ የሌሎች ተመክሮዎች ማገናዘቢያነት አስፈ ላጊና ጠቃሚ ቢሆኑም የተጨባጭ ሁኔታን ትክክለኛ ጥናቶችና የራስ ቀጥተኛ ተመክሮን ሙሉ ለሙሉ አይተኩም:: ስለዚህም ብቻቸውን በቂ አይደሉም::

የኢትዮጵያ አብዮት የተቸነፈባቸው ምክንያቶች ከፍ ብሎ እንደተጠቀሱት በርካታና አብዛኞቹም ከኢህአፓ ቁጥጥር ውጪ ቢሆኑም የኢህአፓ ድክመቶችና ስህተቶች ደግሞ ለችን ፈቱ አስተዋፅኦ ካላቸው የኢትዮጵያ አብዮታዊያንና ሠፊው ህዝብ ከግምገማው ተገቢ ትምህ ርት ሊያገኙ ይገባል:: ግምገማው በቀንነት ለመማርና ለመታገል ለሚሹ እንደሚረዳ ተስፋ ይደረጋል:: ሁለተኛው የኢህአፓ ኮንግሬስ ባደረገው የግምገማ ማጠቃለያ የኢህአፓን ድክ መቶችና ስህተቶችን ብቻ ሳይሆን የኢህአፓን አወንታዊ ገጽታዎች፣ጠንካራ ጎኖችና ድሎችንም መርምሯል ገምግሟል::አንዳንዶቹንም ባጭሩ መጥቀስ ይገባል::

ኢህአፓ በውስጡ የተነሱበትን ፋሽስታዊ መንግስት ጋር "ሠላም—ወዐርቁ" ፈላጊ አንጃዎች ተንኮልና ሴራ አቸንፏል:: በሰራዊቱ ውስጥም አቆጥቁጠው የነበሩ የአንድን ሀገር ተመክሮና ስልት እንዳለ ካለቀዳን በርዕዮት ዓለም ደረጃም ሣይንሣዊ ትንተናን በቁሮች ካልተካን...ወዘተ የሚሉ ቀኖናዊና ከለለለተኛ የሆኑ አንጃዎችን ድል መትቷል::

ከአብዮቱ መቸነፍ፣ፓርቲው በከባድ መመታት፣ ከጠላት አንፃራዊ ጥንካሬ ማግ ኘት...በኋላም ጨለምተኛነትንና ብተናን፣ የጠላትን ተከታታይ ምቶች የመቢብ ብሔርተኞችን

ኃይሎች እየተቃወሙና እየታገለ ፀንቶ ቆሟል::

ኢህአፓ ለሠፊው ህዝብ ያለው ፍቅርና በህዝቡም ላይ ያለው ዕምነት የማይናጋ በመሆኑ የደረሱበትን በርካታ ቁስሎች ተቋቁሞ ድርጅታዊ ህልውናውን ከመጠበቅም በላይ የትጥቅ ትግሉን በታላቅ ቁራጥነትና መስዋዕትነት ቀጥሏል:: እንዲሁም የእንቅስቃሴ ክፍሎችን መልሶ በማስፋፋትና በማጠናከር ላይ ይገኛል:: ኢህአፓ ገና ከፅንሱ ጀምሮ ኢትዮጵያ የብዙ ብሄሮች/ብሔረሰቦች ሀገር መሆንዋ እንዲሁም በኢትዮጵያ ውስጥ ሀቀኛ ዲሞክራሲ ለማስፈን የብሔሮችን የራስ ዕድል በራስ የመወሰን እስከመገንጠል ድረስ/ዲሞክራሲያዊ/መብትም ማክበር አስፈላጊና ተገቢ መሆኑን በትክክል ተረድቶ የትልቅ ብሔር ትምክህተኛነትንና በጥያቄው ላይ እየተውገረገረ ይቀርብ የነበረ አድርባይ አዝማሚያዎችን ከባድ መስዋዕትነት እየከፈለ ታግሏል::ሆኖም ግን በወቅቱ አደገኛ የነበረው የትልቅ ብሔር ትምክህተኛነት በ ስለነበር እሱንበመታገል ላይ አተኩሮ የጠባብ ብሔርተኛነትን ጉዳትነት በበቂ ለማሳየት አልጣረም በአጠቃላይ በብሔር ጥያቄ ላይ ትክክለኛ አመለካከት ለመቅረጽ ትልቅ አስተዋፅኦ ከማድረጉም በላይ በተለይም ደግሞ የኤርትራ ህዝብ ያካሄደው የነበረውን የነፃነት ትግል ለመግታት በፊት በኢትዮጵያ ፊውዳላዊ መንግስት በኋላ እሱን በተካው ፋሽስት መንግስት ያለርህራሄ ይደረግ የነበረውን ጭፍጨፋ በይፋ በማውገዝ፣ የጥያቄውን ዲሞክራሲያዊነት በማስረዳት ተቃፍሟል:: በዚህ ትክክለኛ አቋሙና መትከሪያ አቋሙ በመፅናት እስካሁንም የኤርትራ ህዝብ ለነፃነቱ የሚያካሄደውን ትግል ደግፎ ቆሟል::

ኢህአፓ ምንም እንኳን የመስመርና ሌሎች ስህተቶች የፈፀመ ቢሆንም የፋሽስታዊውን መንግስት ማንነት ማለትም ፀረ—ዲሞክራሲያዊነት፣ፀረ—ህዝብነት፣ፀረ—አብዮታዊነት... እንዲሁም የባንዳ ቡድኖችን አድርባይነት፣ ፀረ—ዲሞክራሲና፣ፀረ—ህዝብነት ገና በእንጭጭነታቸው እያሉ ተረድቶ ህዝቡ ምንነታቸውን እንዲያውቅ አድርጓል፤አጋልጦአቸዋል፤አርቃነ ስጋቸውን አስቀርቷቸዋል:: ይህ ገና ከመጀመሪያው ለህዝቡ የማይበጁ መሆናቸውን ማሳየቱ አሁን እየተፈጠረ ላለው የፖለቲካ ግንዛቤ ከፍተኛ አስተዋፅኦ አለው::

ኢህአፓ ከተመሰረተበት ጊዜ ጀምሮ ለማንም የውጪ መንግስት ወይም የፖለቲካ ድርጅት ሳያጎበድድ ድርጅታዊና የፖለቲካ ነፃነቱን ጠብቆ እየታገለ የቆየና ያለም ድርጅት ነው:: ማንኛውንም አቋሙንና ፖሊሲውን ከአብዮቱ እንዲሁም ከኢትዮጵያ ህዝብ ፍላጐትና አላማ አንፃር ራሱ ባመነበትና በመሰለው እያወጣ የሚጓዝ ድርጅት ነው:: ለነፃነቱ አስፈላጊ ስለሆነ ኢህአፓ የሚታገለው እራስን በራስ በመቻል መርህ ላይ ተመስርቶ ነው:: ይህ ኢህአፓ እራሱን በራሱ ችሎና ነፃነቱን ጠብቆ መታገል ያለባላይ ተቆጣሪና ጥገኝነት መታገል እንደሚቻልና እንደሚያስፈልግም ስለሚያሳይ አርአያነቱ ትምህርታዊ ነው::

ኢህአፓ ራሱን ለመገምገምና ለማረም ያደረጋቸው ኃያል ጥረቶች ድርጅቱ ስህተቶቹን ለማወቅና ራሱን ለማረም ቀና ፍላጎት እንደነበረውና እንዳለው የሚያረጋግጡ ናቸው:: በ1967ዓ.ም በሀገር ውስጥ ሙሉ ድርጅቱን የሚመለከት የግምገማ እንቅስቃሴ አድርጓል፤ በ1969ዓም በሰራዊቱ ውስጥ፣በ1970ዓም ሲዓፍ፣ ሮወሎና በጠረር ኢንተርዜኖች፣በ1971 በውጪ የድርጅቱ ክፍል፣ 1972 በገጎምድርና ጎጃም ኢንተርዜን፣ የአርማት እንቅስቃሴዎች አካሂዷል:: የመጨረሻው በበታቾች ኀራ ገንቢነትን ቢያጣም ሌሎች በየደረጃቸው ከፍተኛ ጠቀሜታ የነበራቸው ነበሩ:: እነዚህ እንቅስቃሴዎች አቢነት የተካሄዱባቸው በመሆናቸው የፓርቲውን ውስጣዊ ዲሞክራሲ ያበለፀጉና ያዳበሩ ናቸው::

ኢህአፓ ከተቋቋመ ጀምሮ ዲሞክራሲያዊና ሀገር ወዳድ ከሆኑ ሊሆኑ ይችላሉ ብሎ ከገመታቸው ግለሰቦች፣ ቡድኖችና ድርጅቶች ጋር ግንባር ለመመስረትም ሆነ ትብብር ለማረግ ያልተቋረጡ ጥረቶች አድርጓል:: በሀገር ውስጥ ዲሞክራሲያዊ ግንባር ለማቋቋም ከመቻሉም በላይ ኃያል ዲሞክራሲያዊ የብሔር እንቅስቃሴዎች /ድርጅቶች ጋርም ለአብዮታዊ ትግሉ ጠቃሚ የሆኑ ትብብሮች ለማድረግ ተችሎ ነበር:: አንዳንድ የቀድሞ ጥረቶች

በአመዛኙ በሌሎች ቡድኖች/ድርጅቶች የተካሄደ አመለካከቶችና ለህብረት ዝግጁ አለመሆን ቢደናቀፍም በተለይ የወቅቱን ተጨባጭ ሁኔታና አብዮ ቀራን አጤኖ ፓርቲው ይፋ ባደረገው የሕብረት ግንባር ፖሊሲና ጥሪ መሠረት በ1974 ዓም ከኢዲኅ ጋር የኅብረት ግንባር ለመመስረት መቻሉ ለህብረት ያለውን ትክክለኛ ፖሊሲና ተግባራዊ ለማድረግ ያለውን ዝግጁነት አረጋግጧል:: ይህም እርምጃ ሠፊ ባሉ አካባቢያቹ የህዝቡ የትግል ስሜት መልቦ እንዲያን ሰራራ በተጨባጭ ረድቷል:: በመጨረሻም ኢህአፓ ሁለተኛ ጉባኤውን አካሄዶ ያለውን ጠቅላላ ውን ገምገሞና ትምህርት ቀስሞ ለወደፊት ትግል አስፈላጊ የሆኑትን በርካታ ተግባሮች አስናውና ይከውና በሙሉ ልብ "በሲሲትም እታረናለሁ፤በዓከምም እጠናከራለሁ" የሚለው ሠፊው ህዝብ ላይ ካለው የማይናጋ እምነት በመነሳት ነው::

የጉባኤውን አበይት ክንውኖች ሲያበስር ኢህአፓ ዛሬም እንደወትሮው ታማኝነቱንና ቀንነቱን አሁንም እንደበፊቱ ደፋርነቱን፣ ቆራጥነቱንና ዝግጁነቱን፣ ዘንድሮም እንደያኔው ታታሪነቱን ትጉህነቱንና አፍላቋነቱን የያዘ መሆኑን ለሠፊው ህዝብ አያረጋገጠ፣ ገን ዛሬ ከወትሮው ከያኔውና ከበፊቱ ይበልጥ በጠንካር የበለፀገና ከድሎቹና ከስህተቶቹም የተማረና የሚማር መሆኑን በድጋሚ በማስገንዘብ ነው::

የኢህአፓ ጉባኤ በኢትዮጵያ ውስጥ ለትግሉ መጠናከር መጪዎቹ አመቺ ሁኔታዎች እየተፈጠሩ መሆናቸውን በመረዳት የትግሉም የታሪኩም ባለቤት የሆነው ሰፊው ህዝብ ለክብሩ ለሀገራዊ ነፃነቱ ለዲሞክራሲ ለእኩልነት ለፍትህ ለተሻለ ኑሮ ለኢኮኖሚ ዕድገት፣... ለመንግስታዊ ስልጣንም በአንድነት ለንዲነሳና ትግሉንም እንዲያጠናክር አሁንም ጥሪ ያደርጋል::

ግምገማን በቀንነት መተራረሚያ፣ ገንዛቢን ማዳበሪያ፣ድርጅትን
መልሶ መገንቢያና ትግሉን ማጠናከሪያ መሣሪያችን እናድርግ/
የሠፊው ህዝብ የገንዛቤ ዕድገትና ሙሉ ተሳትፎ
አሁንም የትግሉና የድሎቻችን ምስትና ናቸው/

እናቸንፋለን/